

Minuta ședinței Consiliului Consultativ din 16 Octombrie 2007

16 Septembrie 2007, 09.30 – 12.00

Introducere

Președintele ANRCTI urează bun venit participanților și subliniază principalele puncte de discuție care vor fi abordate, prezentând documentul 2 (lista documentelor).

1. Adoptarea Agendei

Președintele ANRCTI atrage atenția asupra documentului 1 (Agenda), cerând observații. În lipsa oricăror remarci, agenda este adoptată în forma propusă de ANRCTI.

2. Minuta întâlnirii anterioare

Președintele ANRCTI cere observații cu privire la documentul 3 (Minuta întâlnirii din 2 august 2007), inclus pe agendă spre informare și, neexistând nici un comentariu, îl declară aprobat.

3. Prezentarea principalelor elemente care conturează Strategia de reglementare a sectorului comunicațiilor electronice pentru perioada 2007-2010.

Președintele ANRCTI dă cuvântul reprezentantului TASC Strategic Consulting, consultantul ANRCTI pentru elaborarea documentului de poziție privind strategia de reglementare a sectorului.

Reprezentantul TASC anunță că va prezenta concluziile studiului efectuat asupra principalelor segmente ale pieței de comunicații electronice din România, setul de obiective strategice care vor ghida acțiunea reglementatorului pe această piață și o serie de propuneri de măsuri menite să remedieze deficiențele constatate. Reprezentantul TASC și-a însoțit prezentarea de un suport în format Power Point care a fost publicat pe pagina de Internet a ANRCTI, putând fi consultat [aici](#).

Pentru a contura strategia de reglementare a pieței de comunicații, consultanții TASC au utilizat date și informații provenite din diferite surse: informațiile și experiența ANRCTI și TASC, informațiile primite din partea industriei în perioada de consultare publică, exemple din alte țări, teorii economice și studii de piață.

Procesul de elaborare a strategiei a fost bazat pe trei faze: segmentare, analiză și remedii, luându-se în calcul atât segmentele cu amănuntul cât și cele de gros. Astfel, din comparația cu situația pieței de comunicații electronice din celelalte țări membre ale Uniunii Europene, reiese că piața din România încă înregistrează anumite decalaje. Deși rata de penetrare a telefoniei mobile înregistrează creșteri foarte mari, România încă se află în partea de jos a clasamentului. Aceeași situație se înregistrează și pe piața serviciilor de telefonie fixă și de Internet în bandă largă. În schimb, rata de penetrare a serviciilor de cablu TV în România (63,5%) depășește rata de penetrare medie înregistrată la nivelul EU25 (55,1%).

În continuare, reprezentantul TASC a prezentat concluziile analizei-diagnostic efectuată pe fiecare sector de servicii în parte: telefonie mobilă, telefonie fixă, Internet și date și sectorul de servicii de

transmisii audiovizuale, urmând ca după prezentarea fiecărui sector să se desfășoare o sesiune de întrebări și răspunsuri.

Pentru definirea sectorului de telefonie mobilă, analiștii au luat în calcul funcționalitatea serviciilor, posibilitatea de segmentare între abonații rezidențiali și cei non-rezidențiali, diferitele platforme utilizate și considerentele geografice. La nivel de vânzare cu amănuntul, a fost identificat un *cluster* de servicii de telefonie mobilă. La nivel de gros, au fost identificate 3 segmente omogene: acces și origine, terminare și roaming internațional. Analiza de dominanță pentru diagnosticarea *clusterului* de servicii de telefonie mobilă pe piața cu amănuntul a indicat un potențial de dominanță colectivă a operatorilor Orange și Vodafone, concluzie bazată pe o multitudine de indicii, între care au fost enumerate următoarele: piața foarte concentrată și cotele de piață stabile ale celor doi operatori care înregistrează totodată niveluri mari ale profitabilității, nivelul ridicat al barierelor la schimbarea furnizorului de servicii pe fondul fluidității efective reduse a pieței, nivelul relativ scăzut al inovației, potențialul de coordonare tacită. Mai mult, cercetările de piață arată că nivelul de cunoaștere al consumatorilor în ceea ce privește cheltuielile lunare cu serviciile de telefonie mobilă este relativ scăzut, pe fondul tarifelor relativ mari ale serviciilor cu amănuntul. Pentru a corecta această situație, TASC identifică câteva opțiuni de intervenție a autorității de reglementare, și recomandă măsuri pentru încurajarea transparenței tarifelor cu amănuntul și îmbunătățirea cunoașterii acestora de către utilizatori.

De asemenea, dominanța pe segmentul de terminare în rețelele individuale de telefonie mobilă și lipsa unei politici unitare de interconectare au condus la o altă deficiență. Cadrul actual de reglementare permite unor operatori de telefonie mobilă să-și utilizeze puterea semnificativă pentru negocierea unor tarife mai mari și discriminatorii de la un operator la altul. Obiectivul pe termen lung identificat de către consultanți este stabilirea unui politici de interconectare unificate care ar duce la creșterea predictibilității și la reducerea litigiilor între furnizori.

A fost menționat faptul că ANRCTI a adoptat deja o serie de măsuri precum reducerea tarifelor de interconectare și introducerea portabilității numerelor, consultanții TASC identificând și alte opțiuni de reglementare, care pot avea în vedere reducerea barierelor la schimbarea furnizorului, introducerea obligațiilor de colocare și de roaming național, facilitarea intrării pe piață a operatorilor mobili virtuali (MVNO).

După terminarea prezentării sectorului de telefonie mobilă, reprezentantul TASC întreabă audiența dacă are întrebări. În lipsa acestora, reprezentantul TASC prezintă cele mai importante concluzii ale diagnosticului telefoniei fixe. Similar analizei pieței de telefonie mobilă, serviciile de telefonie fixă au fost analizate din punct de vedere al funcționalității, potențialului de segmentare între utilizatorii rezidențiali și cei din sectorul corporatist, din punctul de vedere al platformelor utilizate și sub aspectul segmentării pe criterii geografice. Din analiza efectuată, TASC consideră că se impune o nouă segmentare la nivel de retail în funcție de liniile individuale și liniile grupate, consecința directă fiind lipsa de dominanță la nivelul segmentului liniilor grupate, însă menținerea dominanței Romtelecom la nivelul segmentului reprezentat de liniile individuale.

O altă concluzie a studiului efectuat de către TASC este că tarifele în afara rețelei practicate de către Romtelecom sunt relativ ridicate. Întrucât aceste tarife sunt mai mari decât suma dintre tariful în rețea și tariful de interconectare, TASC sugerează că intervenția ANRCTI este necesară pentru a stabili un tarif maximal pentru apelurile către alte rețele. Pe de altă parte, pe segmentul apelurilor internaționale, dominanța Romtelecom nu este evidentă, cota de piață a operatorului pe acest segment fiind în scădere. Întrucât există competiție pe acest segment și posibilități reale de alegere, TASC consideră că ANRCTI ar putea să revizuiască actualul regim de reglementare.

Cercetările de piață în rândul consumatorilor arată că structura tarifelor este foarte complexă, lucru care împiedică consumatorii să ia decizii de consum corecte. Recomandarea TASC este ca ANRCTI să promoveze o mai mare transparență a tarifelor cu amănuntul în rândul consumatorilor.

Ofertele hibride de telefonie cu mobilitate redusă, de genul celor promovate de Vodafone sub marca „Acasă”, au fost incluse în cadrul segmentului de telefonie fixă, în virtutea funcționalității similare și a substituibilității ridicate a acestor servicii.

La nivel de gros, TASC a identificat 8 segmente omogene, 5 dintre acestea fiind identificate ca fiind relevante pentru reglementare. Pe segmentul terminării la puncte fixe, este recomandat același set de remedii ca și în cazul terminării la puncte mobile, în virtutea necesității adoptării unei politici de interconectare coerente.

În continuare, specialiștii au analizat accesul la bucla locală, arătând că această soluție nu și-a dovedit eficiența ca instrument de reglementare. TASC consideră că accesul de tip bitstream ar avea un impact mai mare asupra competiției, menținându-și viabilitatea în contextul evoluției spre soluții de acces de nouă generație. În ceea ce privește serviciile de selectare și de preselectare a transportatorului, studiul a arătat succesul limitat de care s-au bucurat aceste soluții, însă TASC recomandă totuși menținerea obligației Romtelecom de furnizare a serviciilor de interconectare în vederea originării apelurilor.

Pentru a remedia deficiențele identificate la nivelul segmentelor de telefonie fixă, TASC a identificat o serie de posibilități de intervenție de reglementare.

După prezentarea segmentului de servicii de telefonie fixă, reprezentantul TASC întreabă audiența dacă are observații. Romtelecom are o serie de observații care se referă la includerea serviciilor de telefonie fixă oferite de operatorul Vodafone în aceeași piață cu cele oferite de Romtelecom și la serviciile CS, CPS și bucla locală. Reprezentanții TASC consideră că serviciile de telefonie fixă prin rețea mobilă prezintă foarte multe similarități cu serviciile de telefonie fixă și de aceea au fost considerate ca făcând parte din aceeași piață. Serviciile „pseudo-convergente” fix-mobil au dus la creșterea competiției în mediul rural și reprezintă o soluție bună pentru telefonizarea mediului rural. În ceea ce privește serviciile de CS și CPS, reprezentanții TASC consideră că importanța acestora se va diminua în mod natural.

Reprezentantul Atlas face comentarii asupra dominanței colective pe piața telefoniei mobile și asupra riscului de a reduce agresiv tarifele pentru apelurile în afara rețelei. De asemenea, Atlas nu consideră oportună relaxarea reglementării de pe segmentul accesului la bucla locală, ci dimpotrivă, crede că ar trebui să se urmărească mai atent implementarea acestor reglementări. Reprezentantul Orange consideră că afirmația conform căreia pe piața de telefonie fixă nu există inovație nu este fondată, având în vedere că toate inovațiile Orange la nivel de grup sunt introduse în România cu o întârziere de maximum câteva luni. Reprezentantul Vodafone consideră incorectă concluzia conform căreia pe piața serviciilor de telefonie mobilă există dominanță colectivă pentru că nu s-a ținut cont de două aspecte: evoluția în timp în România a prețurilor și nivelul de saturare a pieței, considerând că nu putem vorbi despre dominanță colectivă într-o piață în creștere, încă nesaturată. De asemenea, Vodafone consideră că România este una dintre cele mai inovative țări din Europa, fiind printre puținele țări în care sunt prezente cele mai noi tehnologii. Reprezentanții TASC reiau afirmația că acest studiu nu este făcut din punctul de vedere al analizelor de piață pentru impunerea de obligații, ci din perspectiva unei analize strategice a reglementării. În ceea ce privește serviciile 3G, studiul a relevat că dezvoltarea acestora este destul de lentă și că nici nu există semnale privind stimularea adopției mai rapide a serviciilor 3G.

Reprezentantul TASC prezintă în continuare concluziile studiului efectuat în sectorul de transmisii audiovizuale. Procesul de segmentare la nivel cu amănuntul a rezultat în identificarea a trei segmente (servicii de programe radio prin intermediul sistemelor radio terestre, servicii de programe TV prin intermediul sistemelor radio terestre și servicii de programe radio și TV pe bază de abonament, distribuite prin intermediul rețelelor de cablu sau satelit DTH), nici unul nefiind identificat relevant pentru reglementare. În sectorul serviciilor de televiziune, care sunt furnizate mai ales pe cale radio terestră, se remarcă lipsa de inovație, nivelul de digitalizare fiind scăzut. Pe piața de gros au fost identificate șase segmente, două dintre ele fiind susceptibile de reglementare ex ante: serviciile de retransmisie a serviciilor de programe publice de radiodifuziune prin intermediul sistemelor radio terestre analogice la nivel național și serviciile de retransmisie a serviciilor de programe publice de televiziune prin intermediul sistemelor radio terestre analogice la nivel național.

În sectorul serviciilor de retransmisie a programelor publice de televiziune prin intermediul sistemelor radio terestre analogice se remarcă atât tarife excesive, cât și o posibilitate de alegere limitată. De asemenea, tranziția către televiziunea terestră digitală este lentă, deși termenul limită agreat la nivelul Uniunii Europene pentru trecerea la transmisiile digitale este anul 2012.

Reprezentantul TASC prezintă rezultatele analizei-diagnostic în cadrul căreia au fost identificate și analizate intercondiționările existente între segmentele identificate în cadrul sectorului de comunicații electronice. În ceea ce privește substituția fix-mobil, se constată un anumit nivel de substituție a telefoniei fixe cu cea mobilă, reliefat prin creșterea traficului și a numărului de abonați la serviciile de telefonie mobilă și scăderea numărului de abonați la telefonia fixă. În condițiile diferențelor semnificative în ceea ce privește funcționalitatea și prețurile serviciilor, reprezentanții TASC consideră că, deocamdată, nu se justifică includerea acestor servicii într-un singur segment omogen.

Pachetele de servicii de comunicații au câștigat popularitate și notorietate pe piață, și se preconizează că vor avea un impact semnificativ asupra dinamicii pieței până în 2010. Conform cercetărilor efectuate de către TASC, 34% dintre abonații la servicii de telefonie fixă beneficiază și de un tip de pachet de servicii (telefonie fixă+internet sau telefonie fixă+TV sau telefonie fixă+internet+TV). Totuși, nici un tip de pachet de servicii nu are o cotă de piață semnificativă și, deci, nu constituie un segment separat.

În încheiere, reprezentanții TASC prezintă obiectivele strategice de reglementare formulate pe baza structurii actuale a sectorului de comunicații electronice din România și avându-se în vedere evoluțiile prognozate ale acestuia, materializate în identificarea caracteristicilor pieței-țintă pentru anul 2010.

Obiective strategice de reglementare identificate se referă la:

- Crearea condițiilor pentru încurajarea concurenței bazate pe infrastructuri, în paralel cu facilitarea concurenței bazate pe servicii, acolo unde este eficient;
- promovarea dezvoltării serviciilor de acces la internet în bandă largă (broadband), în special prin utilizarea de platforme multi-produs cum ar fi IP, și la maximizarea bazei de consumatori de astfel de servicii;
- crearea condițiilor pentru ca utilizatorii de servicii de comunicații electronice (persoane fizice, juridice, din mediul urban sau rural) să primească valoarea corectă pentru banii care îi cheltuie;
- crearea unui sistem în care informațiile privind disponibilitatea, condițiile ofertei și prețurile serviciilor sunt transparente, simplu de accesat și la îndemna tuturor cetățenilor;
- non-interferența cu dezvoltarea pachetelor de servicii, cât timp acestea nu au un impact negativ asupra competiției sau nu îngreunează libertatea de alegere a consumatorilor.

Înainte de discutarea următorului punct de pe agenda întâlnirii, vicepreședintele ANRCTI face câteva precizări privind pașii ce urmează a fi făcuți pentru finalizarea documentului de strategie, anunțând că ANRCTI va supune spre consultare în curând documentul propriu de poziție privind strategia de reglementare a sectorului.

4. Proiect de decizie privind modificarea și completarea Deciziei președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Comunicații nr.1.074/2004 privind implementarea serviciului universal în sectorul comunicațiilor electronice

Pentru prezentarea acestui proiect de decizie și a observațiilor primite la cuvântul Directorul Direcției de Reglementare Economică. Acesta arată că modificările și completările aduse Deciziei președintelui ANRC nr.1.074/2004 au rolul de a crea cadrul legal necesar pentru punerea la dispoziția utilizatorilor finali a unui registru al abonaților și a unui serviciu de informații privind abonații.

O primă observație se referă la introducerea unei prevederi referitoare la realizarea de separații contabile de către furnizorii de serviciu universal. Luând în considerare faptul că impunerea unei astfel de obligații cade sub incidența legislației din domeniul ajutorului de stat, proiectul de decizie a fost amendat în sensul eliminării acestei obligații. Cu toate acestea, dispozițiile legale privind compensarea serviciilor de interes economic general rămân aplicabile în mod corespunzător, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 117/2006.

O altă observație se referă la prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice. În cazul în care datele cu caracter personal sunt obținute direct de la persoana vizată, operatorul are obligația de a-i pune la dispoziție acesteia, printre altele, informații cu privire la identitatea operatorului, scopul prelucrării datelor, destinatarii sau categoriile de destinatari ai datelor, existența drepturilor prevăzute de Legea nr. 677/2001 etc. De asemenea, în situația în care datele cu caracter personal supuse prelucrării nu au fost obținute direct de la persoana vizată, operatorul este obligat să furnizeze acesteia anumite informații, cu excepția cazului în care persoana vizată posedă deja informațiile respective, și anume: identitatea operatorului, scopul prelucrării datelor, destinatarii sau categoriile de destinatari ai datelor, existența drepturilor prevăzute de Legea nr. 677/2001. În acest context, abonații serviciilor de telefonie destinate publicului ale căror date de identificare sunt prelucrate în vederea elaborării registrelor abonaților și a punerii la dispoziția utilizatorilor finali a serviciului de informații privind abonații au dreptul de a fi informați cu privire la prelucrarea acestor date de către furnizorii de servicii de telefonie destinate publicului care atribuie numere de telefon abonaților și de către furnizorii de servicii de informații privind abonații sau de registre ale abonaților.

Întrucât unii operatori au considerat termenul de patru luni prevăzut pentru punerea la dispoziția furnizorilor de serviciu universal a tuturor informațiilor relevante în vederea creării bazei de date este prea scurt, ANRCTI a decis să prelungească termenul la șase luni.

De asemenea, în urma observațiilor primite, Autoritatea a decis ca transmiterea către ANRCTI de către furnizorii de servicii de telefonie destinate publicului care atribuie numere de telefon abonaților a justificării orientării în funcție de costuri a tarifelor percepute pentru punerea la dispoziție a informațiilor relevante în vederea realizării bazei de date complete să se facă în termen de 30 de zile de la data încheierii acordurilor între furnizori. Având în vedere această modificare, criteriul financiar care va sta la baza evaluării ofertelor depuse în cadrul licitației publice pentru desemnarea unui furnizor de serviciu universal nu va lua în considerare tarifele percepute de

furnizorii de servicii de telefonie destinate publicului care atribuie numere de telefon abonaților pentru punerea la dispoziție a informațiilor relevante. Criteriul financiar va fi reprezentat așadar de diferența dintre veniturile estimate a fi obținute ca urmare a prestării acestor servicii și, respectiv, costurile îndeplinirii obligațiilor asumate, fără a fi luate în considerare cheltuielile furnizorului de serviciu universal determinate de obținerea informațiilor relevante de la furnizorii de servicii de telefonie destinate publicului. Reprezentantul ANRCTI menționează însă că aceste cheltuieli vor fi luate în considerare la stabilirea costului net.

Directorul de Reglementare Economică al ANRCTI enumeră câteva dintre cele mai importante observații care vor fi luate în considerare la elaborarea caietului de sarcini care va sta la baza desemnării furnizorilor de serviciu universal. Acestea se referă la accesul la serviciile de informații privind abonații, definirea termenului de „tarife accesibile”, la modalitatea de facturare a apelurilor către numărul național scurt de forma 118(xyz) și acordarea unor bonusuri pentru ofertanții care asigură o variantă tipărită a registrului abonaților. Reprezentantul ANRCTI anunță că toate documentele, inclusiv caietul de sarcini, vor fi supuse consultării publice.

După prezentarea sintezei observațiilor, reprezentantul ANRCTI își exprimă disponibilitatea de a primi observații din partea celor prezenți.

La întrebarea reprezentantului Atlas care dorește să știe dacă vor fi desemnați mai mulți furnizori de serviciu universal, reprezentantul ANRCTI arată că Autoritatea va desemna, în principiu, un singur furnizor de serviciu universal. El menționează însă că piața serviciilor de informații privind abonații și a registrelor abonaților este în prezent o piață complet liberalizată, decizia de a desemna un furnizor de serviciu universal fiind luată ca urmare a faptului că dreptul utilizatorilor finali de a avea la dispoziție un serviciu de informații și un registru care să cuprindă abonații tuturor furnizorilor de servicii de telefonie nu este satisfăcut prin mecanismele comerciale ale pieței. ANRCTI va evalua la finele perioadei de desemnare oportunitatea declanșării procedurilor pentru desemnarea unui nou furnizor de serviciu universal, prin prisma satisfacerii de către furnizorii existenți pe această piață a intereselor utilizatorilor finali.

La solicitarea Orange, ANRCTI arată că va analiza introducerea în caietul de sarcini a unor prevederi referitoare la nivelul tarifelor de gros pentru interconectare. În continuare, reprezentantul Orange arată că includerea în acest registru a abonaților prepaid este dificilă, dacă nu chiar imposibilă, având în vedere că între acești abonați și furnizorii de servicii de telefonie mobilă nu există contracte. Reprezentanții ANRCTI arată că decizia nu obligă furnizorii să culeagă datele abonaților, ci doar să pună la dispoziția abonaților facilitatea ca datele lor de contact să apară într-un registru al abonaților. De asemenea, reprezentantul ANRCTI subliniază că modificarea datelor se face numai la solicitarea utilizatorilor. De asemenea, reprezentanții Direcției Juridice ai ANRCTI arată că, potrivit proiectului de decizie, fiecare operator este obligat să constituie o bază de date cu abonații proprii pe care trebuie să o pună la dispoziția furnizorului de serviciu universal.

Reprezentanții Newsphone consideră că decizia nu specifică exact care dintre operatori are obligația de a informa utilizatorii cu privire la includerea datelor lor de contact în registrul abonaților și care sunt modalitățile de informare a acestora. Directorul Juridic al ANRCTI arată că în ceea ce privește obligațiile care revin operatorilor conform legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal, ANRCTI nu poate da o interpretare oficială a acestor texte întrucât respectarea acestora este controlată de către o autoritate separată, Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP). ANRCTI a încercat să vină în întâmpinarea operatorilor identificând și prevederile legale aplicabile din alte domenii, pe care operatorii trebuie să le respecte. Pentru a rezolva problemele ridicate pe parcursul consultării acestui proiect, ANRCTI a

organizat o serie de întâlniri cu ANSPDCP pentru a obține o poziție publică a acestora cu privire la interpretarea dispozițiilor legale. Conform prevederilor generale cu privire la protecția datelor cu caracter personal, prelucrarea o vor face atât furnizorii de servicii de telefonie, cât și furnizorul de serviciu universal, însă în funcție de modalitatea în care se face informarea abonaților de către furnizorul de servicii de telefonie, furnizorul de serviciu universal va trebui să facă o nouă informare sau nu.

O altă observație formulată de reprezentantul Orange se referă la sensul larg al exprimării „în alte scopuri” din cadrul Art.16² care ar putea oferi posibilitatea furnizorului de serviciu universal să utilizeze datele și în alte scopuri decât cele pentru care a fost desemnat. ANRCTI va analiza oportunitatea de a modifica această prevedere pentru mai multă claritate.

Constatând că nu mai sunt alte observații, **Președintele ANRCTI** mulțumește încă o dată participanților pentru prezență și declară ședința închisă.